МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою

«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ГІДРОПРОМ»)»**

Виконавець:
студентка 43 групи ФМЕ
Іванішина Анна Миколаївна
/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Уханова Інна Олегівна
/підпис/

ОДЕСА – 2025

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. В умовах посилення глобалізаційних процесів та трансформації світової економіки особливої ваги набуває стратегічне переосмислення зовнішньоторговельної діяльності вітчизняних виробничих підприємств. Зовнішньоекономічна активність є не лише джерелом валютних надходжень, а й інструментом модернізації, міжнародного позиціонування та підвищення конкурентоспроможності. ТОВ «Гідропром», що здійснює свою діяльність через сім філій в Україні, демонструє приклад активної зовнішньоторговельної стратегії. Компанія є офіційним представником провідних європейських виробників, таких як KUNZLE & TASIN, ENAR, FIAC, BARYVAL, що дозволяє формувати стабільні партнерські відносини, розширювати ринки збуту та забезпечувати високий рівень технологічної складової продукції. Однак на тлі загальноекономічної нестабільності, логістичних ускладнень і нормативно-регуляторних бар'єрів українські підприємства потребують удосконалення механізмів зовнішньоторговельної діяльності. Актуальним є впровадження цифрових технологій у ЗЕД, оптимізація логістичних маршрутів, адаптація до змін митного законодавства та розвиток каналів збуту на міжнародних ринках. Для компаній, подібних до ТОВ «Гідропром», вирішення цих завдань означає підвищення ефективності та стійкості до зовнішніх ризиків.

Теоретична база дослідження поняття, особливостей, чинників зовнішньоторговельної діяльності підприємств сформована у роботах таких дослідників як Кваша С.М., Кропа П.Б., Іванченкова В.С., Бондарєва Т.І., Безрукова Т.Л., Адамів М.Є., Ковалевська А.В., Кузнецова І.О., Лапшиа В.І., Кузніченко В.М., Маталка С.М., Мельник О.Г., Міхеєва О.Г., Мозгова Г.В., Пєтухов О.М., Погребняк А.Ю. та інші. Між тим, дослідження напрямів удосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємств в умовах сучасного економічного середовища є надзвичайно актуальним, що зумовлює наукову та практичну цінність обраної теми кваліфікаційної роботи бакалавра..

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є аналіз зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Гідропром» та розробка практичних рекомендацій щодо її удосконалення з урахуванням сучасних економічних умов і потреб підприємства у підвищенні конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність поняття «зовнішньоторговельна діяльність підприємства»;
- визначити основні чинники, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності вітчизняних виробничих підприємств;
- узагальнити підходи до нормативно-правового регулювання зовнішньоторговельної діяльності в Україні та в зарубіжних країнах;
- охарактеризувати організаційно-економічні засади функціонування ТОВ «Гідропром» як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- проаналізувати структуру, динаміку та результати зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Гідропром»;

- оцінити вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на розвиток експортної діяльності підприємства;
- провести SWOT-аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Гідропром»;
- розробити напрямки диверсифікації експортних поставок підприємства;
- запропонувати шляхи оптимізації логістичних процесів у системі зовнішньої торгівлі ТОВ «Гідропром»;
- обґрунтувати доцільність впровадження цифрових технологій для підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є зовнішньоторговельна діяльність ТОВ «Гідропром» та шляхи її удосконалення.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-економічні рішення щодо удосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємства у виробничій сфері.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та праці вчених-економістів в галузі прямого іноземного інвестування. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, SWOT-аналіз, PEST-аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office: Microsoft Word та Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи бакалавра використовувалися такі джерела інформації як наукові праці українських та зарубіжних вчених-економістів. Інформаційно-довідковою базою є нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, звіти міжнародних компаній, аналітичні та статистичні матеріали ТОВ «Гідропром», а також електронні ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (115 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 14 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези:

1. Іванішина А.М., Уханова І.О. Оптимізація логістичних процесів як чинник удосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємства. Збірник наукових робіт за підсумками студентської дистанційної науково-практичної конференції «Минуле. Сучасне. Майбутнє». Випуск 15. Одеса: ОНЕУ. 2025. С. 18-20.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі ***«Теоретико-методологічні основи дослідження зовнішньоторговельної діяльності підприємства»*** розглядаються теоретико-методологічні основи дослідження зовнішньоторгівельної діяльності підприємств, досліджено сутність зовнішньоторгівельної діяльності підприємства, механізми її реалізації та чинники впливу. Також було розглянуто нормативно-правове забезпечення зовнішньорговельної діяльності підприємств в порівнянні українського та міжнародного досвіду.

У другому розділі ***«Аналіз та оцінка зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Гідропром»»*** проаналізовано організаційно-економічну характеристику ТОВ «Гідропром» як суб'єкта зовнішньої торгівлі, здійснено аналіз зовнішньоторговельної діяльності підприємства та проведено аналіз чинників, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність ТОВ «Гідропром». Досліджені чинники впливу зведені у проведений PEST та SWOT аналіз підприємства.

У третьому розділі ***«Напрямки удосконалення зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Гідропром»»*** узагальнено напрями удосконалення зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Гідропром», розроблено напрями диверсифікації експортних поставок підприємства, а також оптимізації логістичних процесів зовнішньої торгівлі ТОВ «Гідропром», зокрема завдяки використанню цифрових технологій..

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення в кваліфікаційній роботі дослідження теоретико-прикладних основ та практичних аспектів зовнішньоторговельної діяльності підприємств, можна дійти наступних висновків.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне теоретико-прикладне дослідження зовнішньоекономічної діяльності виробничого підприємства в умовах трансформаційного розвитку національної економіки, що перебуває під впливом як глобальних, так і локальних викликів. Дослідження охоплювало вивчення загальних теоретичних підходів до розуміння сутності ЗЕД, аналіз її чинників, нормативно-правового середовища, а також конкретне прикладне дослідження діяльності ТОВ «Гідропром» як одного з представників українського виробничого сектору, що успішно функціонує в умовах воєнного часу та продовжує активно розвивати свої позиції на міжнародному ринку.

На першому етапі дослідження було зосереджено увагу на теоретико-методологічних аспектах зовнішньоекономічної діяльності підприємств. В умовах посилення глобалізаційних процесів та високої динаміки світових ринків ЗЕД розглядається як один із ключових інструментів забезпечення довгострокової стійкості підприємства, його конкурентоспроможності, технологічної модернізації та доступу до нових ринків збуту. У процесі аналізу було виявлено, що ЗЕД є багатогранною системою, яка охоплює не лише процеси купівлі-продажу, а й логістику, валютні операції, контрактну діяльність, юридичне забезпечення, фінансове планування, маркетинг і стратегічне управління. Саме така інтегрованість дозволяє підприємству формувати гнучку та стійку бізнес-модель, здатну реагувати на виклики зовнішнього середовища.

Особлива увага була приділена вивченню чинників, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Серед них виокремлюються як внутрішні (організаційна структура підприємства, кадровий потенціал, рівень технічного оснащення, ефективність управління, маркетингова стратегія, інноваційний потенціал, ступінь цифровізації), так і зовнішні (економічна стабільність у країні, валютна політика, рівень відкритості ринку, державне

регулювання ЗЕД, митна політика, зовнішньополітична ситуація, міжнародні зобов'язання країни, участь у торговельних союзах тощо). Було встановлено, що лише комплексний підхід до врахування всіх цих змінних забезпечує ефективну інтеграцію підприємства у глобальні виробничо-логістичні ланцюги.

Поглиблене дослідження правового регулювання ЗЕД в Україні засвідчило, що законодавча база значною мірою гармонізована з міжнародними стандартами, зокрема в частині договірного права, митного адміністрування, технічного регулювання, захисту прав інтелектуальної власності. Україна бере участь у ряді міжнародних угод, таких як Угода СОТ, Угода про асоціацію з ЄС, Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, які формують стабільне правове середовище для розвитку ЗЕД. Однак було також виявлено низку проблем, пов'язаних із недостатнім рівнем цифровізації митних процедур, складністю регулювання валютних операцій, нерівномірною практикою застосування норм на регіональному рівні, що потребує подальших реформ у напрямку дерегуляції, діджиталізації, спрощення процедур і зміцнення інституційної спроможності державних органів.

Другий розділ роботи був присвячений практичному аналізу зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Гідропром» — українського підприємства, що спеціалізується на виробництві і експорті обладнання для промисловості, будівництва та енергетики. На основі вивчення його організаційно-економічних характеристик було виявлено, що компанія має розгалужену структуру управління, ефективну систему логістики та налагоджені канали комунікації з партнерами. Проведений аналіз фінансових показників, виробничих потужностей та асортименту продукції дозволив зробити висновок про стабільний розвиток компанії, зростання її експортного потенціалу та адаптивність до умов зовнішнього середовища.

Дослідження динаміки експортно-імпортних операцій ТОВ «Гідропром» показало стійку тенденцію до збільшення обсягів зовнішньоторговельного обороту, підвищення частки експорту у загальній структурі доходів та розширення географії поставок. Підприємство орієнтується на ринки ЄС, Південного Кавказу, Молдови та продовжує диверсифікацію, виходячи на нові сегменти. Імпортна діяльність зосереджена переважно на стратегічних закупівлях компонентів, які використовуються у виробництві кінцевої продукції, що сприяє підвищенню її якості та конкурентоспроможності.

Проведений PESTLE-аналіз дозволив виявити ключові макроекономічні, політичні, соціальні, технологічні, екологічні та правові чинники, які формують контекст ЗЕД компанії. SWOT-аналіз, у свою чергу, допоміг окреслити сильні сторони підприємства (високий професіоналізм персоналу, гнучкість, технологічна база), слабкі місця (обмежений доступ до фінансування, залежність від логістичних коридорів), можливості (розширення ринків, залучення інвестицій, інтернаціоналізація бренду) та загрози (воєнні дії, валютні коливання, глобальна конкуренція). На основі цих інструментів було запропоновано стратегічні напрями подальшого розвитку компанії у сфері ЗЕД.

У третьому розділі було зосереджено увагу на пошуку шляхів вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Гідропром». Перш за все, розглядалася необхідність диверсифікації — товарної, географічної та партнерської. Підприємство

прагне зменшити залежність від обмеженого кола споживачів та контрагентів, розширюючи присутність на нових ринках, зокрема в країнах Балканського регіону, Північної Африки, Центральної Азії. Такий підхід є надзвичайно актуальним з огляду на зростаючу невизначеність у глобальній економіці та потребу в управлінні ризиками.

Значну увагу було приділено логістичній оптимізації. Воєнні дії, блокування транспортних коридорів, зміни в митному регулюванні змусили підприємство оперативно перебудовувати логістичну модель. Було реалізовано перехід до мультимодальних перевезень, створено склади тимчасового зберігання у країнах ЄС, впроваджено автоматизовані системи моніторингу ланцюгів поставок. Це дозволило знизити витрати, скоротити терміни доставки, підвищити прозорість і керованість логістичних операцій.

Особливе місце у дослідженні займала цифровізація ЗЕД. Підприємство інтегрувало сучасні інструменти цифрового управління: ERP для планування ресурсів, CRM для управління клієнтськими відносинами, EDI та eCMR для електронного документообігу, платформи для аналітики, сервіси електронної сертифікації, інструменти кіберзахисту. Це дозволяє не лише забезпечити безперервність діяльності в умовах кризи, а й досягти високого рівня масштабованості, прозорості та контролю. У перспективі компанія планує запровадити блокчейн-рішення та смарт-контракти, що стане основою для інтеграції у глобальні цифрові торговельні екосистеми.

Узагальнюючи результати дослідження, слід підкреслити, що зовнішньоекономічна діяльність сучасного підприємства є багатовимірною, регульованою, інтегрованою в міжнародне середовище та такою, що потребує стратегічного управління з урахуванням багатьох змінних. Досвід ТОВ «Гідропром» демонструє, що навіть за умов високої турбулентності підприємство може забезпечити динамічний розвиток ЗЕД через гнучке стратегічне планування, цифрову трансформацію, оновлення логістики, розширення ринків і партнерств, а також підвищення якості управління контрактною діяльністю. Такий підхід може слугувати орієнтиром для інших українських підприємств, які прагнуть вийти на глобальний рівень і зміцнити свої позиції у світовій економіці.

АНОТАЦІЯ

Іванішина А.М., «Удосконалення зовнішньоторгівельної діяльності виробничого підприємства (на прикладі ТОВ «ГІДРОПРОМ»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. – Одеса 2025 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об’єктом дослідження є зовнішньоторговельна діяльність ТОВ «Гідропром» та шляхи її удосконалення.

У роботі розглядаються теоретико-методологічні основи дослідження зовнішньоторгівельної діяльності підприємств, досліджено сутність

зовнішньоторгівельної діяльності підприємства, механізми її реалізації та чинники впливу. Також було розглянуто нормативно-правове забезпечення зовнішньорговельної діяльності підприємств в порівнянні українського та міжнародного досвіду.

Проаналізовано організаційно-економічну характеристику ТОВ «Гідропром» як суб'єкта зовнішньої торгівлі, здійснено аналіз зовнішньоторговельної діяльності підприємства та проведено аналіз чинників, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність ТОВ «Гідропром».

Узагальнено напрями удосконалення зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Гідропром», розроблено напрями диверсифікації експортних поставок підприємства, а також оптимізації логістичних процесів зовнішньої торгівлі ТОВ «Гідропром», зокрема завдяки використанню цифрових технологій.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоторговельна діяльність, підприємство, ТОВ «Гідропром», експорт, логістика, цифровізація, нормативно-правове забезпечення, міжнародна торгівля, диверсифікація, організаційно-економічна характеристика.

ANNOTATION

Ivanishyna A., « Improving the foreign trade activities of a manufacturing enterprise (using the example of Hydroprom LLC)».

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2025.

The qualification work consists of three sections. The object of the study is the foreign trade activity of LLC "Hydroprom" and ways to improve it.

The work considers the theoretical and methodological foundations of the study of foreign trade activity of enterprises, the essence of the enterprise's foreign trade activity, the mechanisms of its implementation and factors of influence are investigated. The regulatory and legal support for the foreign trade activity of enterprises in comparison with Ukrainian and international experience was also considered.

The organizational and economic characteristics of LLC "Hydroprom" as a foreign trade entity are analyzed, the foreign trade activity of the enterprise is analyzed and the factors influencing the foreign trade activity of LLC "Hydroprom" are analyzed.

The directions for improving the foreign trade activity of LLC "Hydroprom" are summarized, directions for diversifying the enterprise's export supplies, as well as optimizing the logistics processes of foreign trade of LLC "Hydroprom", in particular through the use of digital technologies.

Keywords: foreign economic activity, foreign trade activity, enterprise, Hydroprom LLC, export, logistics, digitalization, regulatory and legal support, international trade, diversification, organizational and economic characteristics.